

ЗВІТ*

1. Загальна інформація

Тип заходу:	Круглий стіл
Назва:	“Європейський погляд на зміни в громадах”
Місце проведення:	с. Злинка, Маловисківський район, Кіровоградська область
Дата проведення:	17 серпня 2017 року
Проведення здійснювалося:	Інститут соціокультурного менеджменту
Кількість учасників:	16
Методичне забезпечення:	Роздатковий матеріал: Бюлетень- «НДО-Інформ» №1 (53) 2017 р.
Назва проекту:	«Інформаційна підтримка реформування місцевого самоврядування» (Грантова угода № РФР-3-2017)
Донор проекту:	Європейський Союз в рамках проекту «Просування реформ в регіони», що реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у співпраці з «Європейською правдою»
Мета заходу:	Сприяти поширенню позитивного досвіду децентралізації, європейської інтеграції, спираючись на локальний досвід територіальних громад.

2. Основні питання, що розглядалися:

- реформа децентралізації - думки жителів громади;
- «Людське обличчя» реформи - стан впровадження децентралізації, регіональний аспект - проблеми та переваги децентралізації.
- особливості європейської інтеграції;
- роль громадських активістів у цьому процесі.

3. Транскрипт з проведеного заходу:

Учасник 16: Доброго дня шановні колеги, земляки! Ми сьогодні приїхали до вас з бажанням поговорити про реформу місцевої влади, яка сьогодні відбувається в Україні. Чому до вас приїхали, тому що згідно перспективного плану, який був затверджений Кабінетом Міністрів України — Злинська територіальна громада визначена центром. Хотілося б зрозуміти, що відбувається - які є можливості, який досвід вже є, які проблеми.

Мене долучила до проекту громадська організація “Інститут соціокультурного менеджменту”, президентом якої є Абрамов Лев Костянтинович. Це громадська організація з великим досвідом, оскільки займається громадською діяльністю ще з 90-х років. Тому я передаю слово Леву Костянтиновичу, який більш детально розкаже про проект та діяльність організації.

Учасник 2: Дякую Леонід Борисович! Чому ми з вами сьогодні зустрілися - є такі зміни в суспільстві, які, ми хочемо чи не хочемо, нас торкаються. І децентралізація, і процес створення об'єднаних територіальних громад, в будь якому випадку, будуть нас торкатися. Про це ми будемо сьогодні більш детально говорити.

Коротко про Інститут соціокультурного менеджменту — це громадська організація, яка працює з 90-х років, є професійною, не пов'язана з державою чи будь якими політичними партіями. Фінансування ми отримуємо від міжнародних інституцій, або від уряду України. Ми реалізуємо різні соціальні проекти переважно національні, але цей проект регіональний, який має назву “Інформаційна підтримка реформування місцевого самоврядування”, що фінансується Європейським Союзом в рамках проекту “Просування реформ в регіони”, що впроваджується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у співпраці з “Європейською правдою”. Проект складається з таких етапів як: інформаційний, дослідницький, освітній, де ми розробили освітню програму по децентралізації, за якою проведено вже тренінг, що відбувся в Кропивницькому. До проведення наших заходів ми залучаємо таких практиків як Леонід Жовтило, ми багато років вже співпрацюємо, залучаємо його в якості експерта.

Наступний компонент - комунікативний, в межах якого ми їздимо по всій області, це вже 6 круглий стіл. Ми це робимо задля того, щоб почути від людей найбільш важливе – як громадяни ставляться до процесу децентралізації, створення об'єднаних територіальних громад, які є в цьому перспективи та можливості. Можливо, ми порадимо вам як це можна використати на користь вашої громади. Після Асоціації Україна – ЄС, багато ресурсів залучаються з міжнародних джерел. Європейський Союз надає велику допомогу в процесі реформування, наприклад, через фінансування важливих проектів.

Ми часто зустрічаємося з такою ситуацією, що київські експерти, які розробляють ці реформи, часто відірвані від реалії життя і багатьох нюансів не враховують. Ми вже можемо зробити висновки, побачивши ситуації на рівні села, об'єднаних територіальних громад, що часто інформації недостатньо, люди не розуміють сутність реформи - що вона може дати, які загрози несе, які переваги може надати. Це перше. Друге, які можливості вони втрачають, якщо не приєднуються до цього процесу першими, другими і так далі. Третє – часто в процесі об'єднання не враховуються інтереси тих населених пунктів, які приєднуються.

Нашими донорами наприкінці жовтня буде проведено велику конференцію, де можна висловити власну думку, взяти участь і запропонувати свої конструктивні пропозиції щодо реформи, які базуються на досвіді. Наприклад, були в с. Березівка Олександрійського району – село, яке вже багато років не має сільської ради. Село тримається на закладах культури – будинок культури та бібліотека. Ці всі нюанси потрібно враховувати. Окрім цього, нам часто казали, що головним недоліком цієї реформи є те, що навіть якщо і приходять кошти, пов'язані із створенням ОТГ, то вони просто «проїдаються» - витрачаються на ремонт школи, дороги. Але не вирішується головне питання – створення робочих місць. Це те, що ми почули на минулих круглих столах, і, відповідно, хочемо почути і ваші думки з приводу реформування. В грудні ми будемо проводити конференцію, на яку будемо запрошувати практиків, які працюють і

мають позитивний досвід розвитку ОТГ, щоб вони надали практичні знання учасникам заходу. Вчора ми були в Смоліно, нам сказали представники Смолінської громади, що вони хотіли б навчитися розробці стратегічного плану розвитку ОТГ. Адже, якщо є стратегічний план під нього можна залучати різні ресурси.

Учасник 16: Така загальна інформація - я володію інформацією того, що в нас відбувається в районі з питань об'єднання, крім того я безпосередньо контактую і співпрацюю з Маловисківською ОТГ. Знаю, певною мірою, які проблеми, успіхи об'єднаних територіальних громад по всій Україні, тому що працюю в Донецькій, Київській, Львівській областях з об'єднаними громадами. Є певне розуміння того, які в них є проблеми того, що вони вже припустили, на що, можливо, вам можна було б звернути увагу як центру ОТГ. Тому хотілося б дізнатися, що вас цікавить, яка у вас ситуація, що заважає?

Учасник 5: Сьогодні ми бачимо велику проблему у нашому керівництві держави. Коли будуть вибори до Верховної Ради, держава не візьме на себе такий крок, щоб об'єднати всіх. Я спілкуюся з сільськими головами, і думаю, що навкруги одне і теж. Сільський голова це «царьок» місцевий, який не хоче втрачати владу і він тримає біля себе свою громаду, своє село. Наприклад, у Злинці люди не дуже слухали те, що каже сільський голова, вони що хотіли, те й робили. А в інших селах те, що сказав сільський голова – закон. В мене є таке побоювання, що держава не дуже швидко піде на повне об'єднання, а буде чекати поки не будуть назначені вибори, а після них тоді вже процес піде.

Учасник 3: Була ж взагалі тиша пів року, про децентралізацію взагалі забули. В пресі тільки там щось було...

Учасник 2: На круглому столі в Павлиші був присутній голова райдержадміністрації, який сказав «всі райдержадміністрації потрібно розігнати...». Він колишній сільський голова, не відірвався від людей. Завжди є перестороги. Наприклад, Онуфріївка має інфраструктуру, але гроші в Павлиші. Їх план складений так, що вони повинні об'єднуватися. Але ж ні Онуфріївка, ні Павлиш не хочуть об'єднуватися. Ви маєте певний – час, але він спливає. Якщо ці дві громади не вирішать об'єднатися так як вони хочуть, їх об'єднують згідно перспективного плану без врахування їх інтересів.

Є два підходи в управлінні - реактивний, де ви реагуєте на те, що відбулося, або проактивний, який використала Мала Виска. В чому перевага децентралізації проактивного підходу – інфраструктурна субвенція, чим швидше ви об'єднаєтеся, тим більше у вас буде грошей. Для вас це має значення, оскільки субвенція іде тільки на сільське населення.

Учасник 16: Справа в тім, що процес формування управлінської системи в Україні той старий він вижив себе. Новий тільки набирає обертів. Як сказав голова райдержадміністрації «Я вже нінащо не можу вплинути. Я не впливаю на роботу поліції, не можу вплинути на криміногенну ситуацію в районі, тому що перед мною ніхто не звітується, а перед кимось іншим. МЧС мені не підпорядковується. Я нінащо не можу впливати, я сиджу собі, працюю з бумажками. Навіщо мені така влада... Я за об'єднання, за те, щоб реально передали повноваження, ресурси в громади».

Сьогодні Мала Виска починає розуміти – всі проблеми і всі успіхи, які є в місті вони пов'язані з роботою міської ради. Бюджетне фінансування місто отримує безпосередньо з держави, ні область, ні район не вирішує структуру діяльності міської ради. Сьогодні за стан освіти в міських школах, селах несе відповідальність міська рада. Сьогодні є повне розуміння того, що все, що ми виберемо, кого ми виберемо буде залежати майбутнє. В чому суть реформи – все залежить від управлінського апарату і взагалі від громади, громадської активності в цілому.

В нашій громаді ресурси є – в Паліївці збудували водогін, в Первомайському зробили вуличне освітлення. В двоповерховому приміщенні закритої школи мешканці села будуть робити Центр місцевої активності громади, вже написали проект реалізації. Також села, що ввійшли до ОТГ додатково отримують тридцять відсотків з бюджету. Наша ОТГ ввійшла в проект «Добре», в громаді також реалізується навчальний компонент програми.

Таке село як Злинка має гарний потенціал, ресурси, а найголовніший ресурс – людський потенціал. Злинка завжди отримувала більше, у вас населення більше ніж, наприклад, у Малій Висці.

Учасник 3: Які реальні кроки потрібно робити у цьому напрямку об'єднання, з чого почати?

Учасник 7: Вибачте, що перебиваю! Я розумію як об'єднувалася Маловисківська ОТГ. Те, що було в Малій Висці не можна позиціонувати на інші громади, тому що був вплив навіть на ту Паліївську сільську раду... на сьогоднішній час це не тільки буде торкатися Злинки, та інших сіл. З цим питання від однієї Злинки нічого не залежить. Потрібно організовувати круглі столи зі всіма, хто має ввійти в ОТГ. Ми вже намагалися так зробити, пояснити їм. Тут же не стоїть питання, щоб зробити центром Злинку, а навколо неї пустий простір. Це все має триматися на якихось громадських угодах, те що ми можемо завчасно обговорити, який план бачити. Ми підходимо до цього конструктивно, щоб вся громада жила. Ті громади, які не стануть центрами, повинні зрозуміти, що їм тягнути не має що, вони мають прийняти рішення – чи вони туди, чи вони сюди. Багато чого залежить від районної ради, яка на сьогоднішній день витримує багато, тягне і тягне кожен бюджетний рік. Всі просто чогось чекають. А змусити їх прийти до нас щось обговорити неможливо...

Учасниця 10: Їм попала карта, що ми цент громади отримали, вони і думають, що у нас є інтерес.

Учасниця 8: Пішли ревності...

Учасниця 10: Авжеж!

Учасник 2: Виходячи з досвіду, вам краще приходити до них з конкретними пропозиціями. Адже ті громади, які приєднуються, відчувають себе ущемленими, бояться щось втратити. Тому є вже перевірені механізми, які відпрацьовані в Кіровоградській області, які можна запропонувати в рамках ОТГ з врахуванням їх інтересів. Які це механізми: конкурс соціальних проєктів – частина бюджету ОТГ виділяється на конкурсних засадах для активістів. В рамках цього конкурсу можна прописати, що обов'язковим є розподілення ресурсів з врахуванням територіального складу ОТГ. Другий – створення центру надання адміністративних послуг. Вам потрібно вивчити існуючі

механізми, які дозволяють їм відчувати себе повноцінними громадянами громади. Можна це все прописати в статуті територіальної громади.

Головна помилка, з якою часто зустрічаються під час об'єднання – те, що ми ніби то думаємо, знаємо краще ніж інші люди. Потрібно йти до людей. Наприклад, Леонід Борисович провів таку акція «З фліпчартом по селу», де пішов до людей поспілкувався з ними, визначив, що вони хочуть та зафіксував це на фліпчарті. Потім ця інформація враховувалася під час створення стратегічного плану ОТГ. Можна зробити рекламу переваг об'єднання та існування можливих проблем, уникаючи об'єднання тобто що можна втратити.

Учасник 12: Почали ми з того, що розпочали спілкуватися з іншими громадами, зібралося десь 50 осіб. Ми приїхали, люди нас зустріли, ми це все обговорювали. Перше, що ми обговорили – поки в нас є можливість, поки держава дає кошти, пропонували сісти за стіл переговорів, визначити де що буде, які будуть робочі місця, який буде відсоток розподілу коштів між громадами. Пропонували, щоб не обов'язково Злинський претендент йшов на місце голови, пропонувалися кандидати з інших сіл. Інший момент, крім того, що це все прописувалося, ми показали людям скільки нас приїхало, що люди хочуть робити без грошей, є громада, яка працює на усвідомлення, активність. Ми показали, що громада може створитися, де будуть здійснюватися і ремонти гребель, і ремонти дитсадків, спортивних майданчиків, парків. Ми підходили з цієї сторони, що ось так працює громада. Люди дивилися, слухали і все, - вони тільки хочуть, щоб у них був центр громади, все інше їх не цікавить. Проблема ж не у центрі громади.

Учасник 4: У нас же залишається обласна рада?

Учасник 16: Районні ради залишаються, але не в цьому форматі. Вони будуть більше підняті.

Учасник 7: Я вважаю, що організація круглих столі, процес проведення обговорення має бути покладений на обласні ради, адже для чого вони були вибрані?! Для того, щоб організовувати самоврядування. Тоді може хтось почне про те, що

потрібно думати. Якщо ми зараз підемо по вулицях в інших селах, будемо розповідати що і як – вийде голова сільради, збере своїх депутатів... то ходи, не ходи, розкажуй, не розкажуй, а воно все – результату не буде. Потрібно зібрати всіх, організуватися всім, розповісти на аркушах, на цифрах, зазначити, що ми готові до обговорення. Ми не кажемо їм, що приходьте сюди, ми все у вас заберемо, а вас залишимо ні з чим. Меседж, який ми намагалися донести, от якщо з обласної ради буде поштовх до проведення круглих столів.

Учасник 4: Коли ініціатива іде від нас – нас сприймають як зацікавлених у цьому процесі, тобто у нас є мотивація, бо ми є центром громади.

Учасник 14: Має бути рішення районної ради – зібрати депутатів...

Учасник 3: Відповідно до перспективного плану!

Учасник 14: Так. Ми приїжджали, сходилося їх там 5-10 депутатів, а так буде вже осіб 20-30 з села. Зібрати їх усіх тут, і провести розмову, ми покажемо, що ми досягли, яке наше бачення. Так буде більше людей знати. Ми не може все так просто це пройти. Коли не приїдемо – голова мовчить, та й усі інші також. А от коли це буде на рівні району,

мінімум, організований такий круглий стіл з кількістю учасників 80-100 осіб з різних сіл. Тому що, в нас чомусь не вірять, вони думають «ми тягнемо на себе ковдру», наші спроби їх «відловити, щоб обговорити» не мали успіху.

Учасник 16: Ви ж повинні чітко зрозуміти, що зміна системи управління змінює взагалі і структуру, і людей. Районним радам сьогодні вигідно сидіти так, як вони сидять.

Учасник 5: У нас психологія така, якщо хтось подзвонив з області – всі одразу ж зберуться, бо бояться.

Учасник 7: Як не кажи, не розкажуй, що добре, а що погано – це розповідь. Дуже добре працює наочність – побачили, так це дійсно добре, а це погано. Чому не можна зробити так от, якщо вирішено так от – Злинка хоче бути громадою, чому б не надати їй можливість все організувати, законно це все зробити, і вже після, на прикладі свого розвитку як ОТГ буде легше приєднати до себе.

Учасниця 6: Так нам же дають таке право.

Учасник 4: На скільки я чую «ви спочатку об'єднайтеся, вмовте їх, а потім вже якось буде». А як я можу про щось говорити, обіцяти?!

Учасник 16: Сам процес децентралізації має декілька етапів і одним із цих етапів – це об'єднання громадян. Децентралізація на сьогодні відбулася фінансова. Сьогодні всі сільські ради відчули фінансовий вдих, тому що грошей стало на територіях більше. Зараз те, що я в районній раді бачу, що не стоїть питання на жодній сесії «давайте сільській раді гроші виділимо, бо їй чогось не вистачає». Я не знаю, є в районі хоч одна сільська рада, якій не вистачає ресурсу до кінця року?

Учасник 14: Є, після півріччя появилася декілька сільських рад.

Учасник 16: Мала Виска також була дотаційна, а сьогодні Маловисківська ОТГ в комплексі не отримує базової дотації, її території є фінансово спроможними. Що дало об'єднання – можливість отримання 30% і так далі. ОТГ користується своїм ресурсом.

Учасник 5: І у вас сьогодні вже є план стратегічного розвитку?

Учасник 16: Так, нам поляки допомогли створити план. На сьогоднішній день, ми його деталізуємо, тому що громада увійшла в програму «Добре». Там також приїхали спеціалісти, а вони не дозволяють місту безпосередньо узурпувати деякі речі, тому що розвиток спрямовують на село. Ми провели роботу в селах. Паліївка сказала, що в них прерогативою є водогін, тому туди вклали гроші. Олександрівка думала, що ми хотіли закривати школу, а в результаті, ми написали соціально-економічний розвиток села. Сьогодні ту школу, яку вони боялися, що закриють – громада відновлює, вже поставили нові вікна, також є дитячий садок.

Сьогодні цікава тема – кожне село має свої економічні особливості. Сьогодні повинна бути вже нова управлінська система. Європа працює на трьохрівневому – кожен відповідає за своє. Послуги наближені і ресурси надані по ближче до людей. Другий рівень сільської

ради – водопостачання, первинна ланка медицина, освіта, жкх. Третій рівень – районний, де буде вторинна ланка медицини, освіта. Так в Європі працюють – в Молдові, Грузії, Польщі. Всі цю модель пройшли, тому що брали на себе відповідальність.

Учасник 8: Найголовніша проблема – недовіра людей до всього! Люди не вірять в ніщо. Тому що 25 років Україну грабували, а не керували нею, а сьогодні ми споживаємо ці плоди. Який потрібен план, які потрібно робити кроки і хто цим буде займатися? Голові особисто не має коли займатися – як не нарада, так ще щось! Хто цим повинен займатися? Яка людина і яка у неї повинна бути мотивація?

Учасник 4: До того, хто нам може намалювати майбутнє, зробити розкладку, що від цього буде позитивного?

Учасник 2: Я повністю з вами згоден. Не має довіри – не має розвитку. Вони вважають, що ви їх обдурите, тому ви не можете створити спільну справу – ОТГ. Довіру варто викликати від маленького до великого. Довіра формується поступово.

Учасник 4: Треба і нам такими кроками йти. Маленьку ціль ставити.

Учасник 5: Значить нам потрібно з вашою громадською організацією збирати кошти, наймати експертів, менеджерів, які зі сторони будуть здійснювати поштовхи об'єднання з тих усіх громад. Хай це буде Леонід Борисович, чи хтось інший, це має бути людина, яка може меседжами доносити інформацію. Давайте конструктивно з цієї сторони підійдемо.

Учасник 16: Можна в раді на когось покласти ці обов'язки, визначити людину, яка буде цим займатися.

Учасник 8: У нас же створювалося громадське об'єднання ОТГ, є голова об'єднання, є активні учасники. У нас в громаді є державна реєстрація Злинської сільської ради.

Учасник 16: Завдяки децентралізації, тобто процес децентралізації пішов.

Учасник 4: Так, вони всі їдуть оформлювати документи, договори Мала Виска, Аникесво, Мар'янівка...

Учасник 16: Про це треба казати!

Учасник 8: Кому?

Учасник 16: Громаді! Мені варто приїхати ще до вас і розробити з вами стратегію дій. Ми б поетапно туди б йшли і розхитали б цей процес.

Учасник 12: Сьогодні у нас є проблема оздоровча. Нам потрібен капітальний ремонт для нашого фапу, який буде служити для майбутньої громади. Проект коштує 4,5 млн. грн.. Мала Виска робить за 2 млн. грн., Злинка - 4,5 млн. грн.. В нас вже 2 млн. грн. є, тендер проведений. Велика ймовірність того, що з вересня вже почнуться ремонтні роботи по капітальному ремонту лікарні.

Учасник 16: Я можу сказати більше, до 26 вересня Мінрегіонбуд оголосив конкурс на кошти ЄС через державний бюджет. Необхідно подати проекту заявку, ЄС дає 650 млн. грн.. Україні. Станом на сьогодні, Україна вже оформила всі документи і виділяє кошти громадам на регіональний розвиток. Проект може бути від 2 до 7 млн. грн., конкурс для всіх, але проект має відповідати державній стратегії. Ви можете ще й з держави залучити додаткові кошти. Я готовий вам допомогти.

Учасник 7: Також у нас розробляється генеральний план села, зроблений проект на два сміттєзвалища. По центральній вулиці виділено кошти на прокладання освітлення. Відкритий садочок на спів фінансування від сільської ради. Завдяки громадському об'єднання і роботі ми придбали грейдер. Робота ведеться.

Учасник 4: Є ким, чим і для чого. А от об'єднати, донести цей меседж до сільрад дуже важко.

Учасник 16: Спроможності є, тепер потрібно розвивати людську спроможність.

Учасник 8: В Злинки потреба головна в тому, щоб потрібна ваша допомога в тому, щоб вивчити в Злинці проблеми і шляхи їх реалізації. Потрібен спеціаліст, в першу чергу. Також вивчити можливість ресурсів – як саме їх раціонально використовувати. Вивчити ази, напрямки роботи, етапи і що для цього потрібно. Ми ще як «телята» тикаємося, повинен бути «нюх», а нюху в нас ще немає.

Учасник 3: Для нас створення освітньої галузі, та й усього іншого не важко. Нам в будь якому випадку потрібно об'єднуватися з якимось селом. Для цього у нас є потужності для об'єднання і 15 тис. га землі, також у нас є інші потужності, які створюють робочі місця, кар'єр працює, є залізнична станція, автовокзал, багато фермерів.

Учасник 2: Резюмуючи: для вашої громади буде корисно взяти участь у цьому заході, про який казав Леонід і який може вас проконсультувати вас за потреби; щодо навчання – потрібно вашим громадським активістам, депутатам брати участь у навчальних програмах, які проводить і наша організація, й інші організації, участь у них переважно безкоштовна; перед тим як ви продовжите інформаційну кампанію в цих населених пунктах, які плануються приєднатися до вас – розробити їм конкретні пропозиції, які б враховували їх інтереси, можливості, щоб вони не відчували, що їх інтереси можуть бути не враховані під час створення ОТГ, а також показати їм, що вони втрачають уникаючи об'єднання.

4. Характеристика учасників

Гендерний та віковий аспекти учасників круглого столу:

Жінок – 6 осіб, віком від 45 до 65 років.

Чоловіків – 10 особи, віком від 40 до 65 років.

5. Публікації про круглий стіл у мережі Інтернет:

Історії успіху діяльності НДО - <http://www.lacenter.org.ua/the-news/1886-2017-08-18-07-53-00.html> Соціальна мережа «Фейсбук», група «Центри місцевої активності» - <https://www.facebook.com/groups/adm.iscm/permalink/1494303120648994/>

** - з етичних міркувань особиста інформація учасників круглого столу видалена*